

فرهنگ نامه جامع منطقه

الیگودرز

مؤلف:

احمد مائمی

۱۳۹۳

.....

پیشگفتار

همواره به این نکته می‌اندیشیدم که سالیان دراز بختیاری از داشتن اسناد و کتاب تاریخی و فرهنگی تهی دست بوده حتی به تعداد انگشتان دست کتاب و نوشته نداشته که مانند سایر مناطق ایران که صدها جلد کتاب تاریخی و فرهنگی ره توشه داشتند از گذشته تاریخی خود بتواند سخن بگوید. از آغاز سال ۱۳۶۵ که اینجانب نخستین کتاب فرهنگ بختیاری را منتشر کردم آرزویم آن بود که این جرقه بتواند در ایل مان شعله‌ها برافروزد و جوانان غیرتمند و دلسوز نسل امروز بختیاری حرکت را در جهت به کار گیری قلم آغاز کنند و آرشیو تاریخ و فرهنگ سرزمین بختیاری یعنی نسل امروزه بسیاری از قلم به دستان مرا دنبال کردند و هر کدام نوشته‌هایی را بر ارزش بختیاری افزودند تا در نهایت از مجموع این آثار به توان فرهنگ نامه جامع و کاملی فراهم کرد. این مجموعه‌ها با علم زن نسل امروز باید از خرقه تعصب‌گرایی و طایفه‌مداری تهی گردند و شتاب کاری را به نوشتن مورد دور نمایند و بدون خواندن منابع و پژوهش‌های تازه آغاز به کار نکنند تا اصالت کارشناسی معاصر به مانند این کتاب‌های جدید هر چند ناقص و با لغزش باشند برای پژوهشگران فردا نقطه عطفی خواهد بود که بتوان از میان آنها سره را از ناسره جدا کرد و نوشتار مطلوب و سودمند تهیه کرد. برادر ارجمند آقای احمد حاتمی فرهنگ نامه تازه خود را با عنوان فرهنگ نامه الیگودرز تهیه و برای گنجینه مقدس اینجانب سپردند.

بخش واژه نامه و ضرب‌المثل‌های این کتاب کارش با پژوهشی با ارزش و قابل ستایش می‌باشد و امیدوارم که کاستی‌های این واژه نامه در آینده با وسایل همیاران دیگر کامل گردد زیرا این فصل پژوهش پایانی ندارد چنان که استاد دهخدا پایانی واژه نامه چند جلدی اذعان کرد که بسیاری از واژه‌ها از نظرش دور مانده و تکمیل آنرا به نسل آینده واگذار نموده است. به هر روی توفیق این هم‌تبار ارجمند را از خدای متان خواستاریم.

عبدالعلی خسروی (قاند بختیاری)

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۹
وقعیت جغرافیایی و ویژگی های طبیعی	۱۱
شهر و قدمت تاریخی آن	۱۵
ناروران ، خوانین و بزرگان	۱۶
نژاد مردم منطقه	۱۸
مراسم های منطقه	۱۹
ازدواج	۱۹
جشن برداشت محصول	۲۳
مراسم عید نوروز	۲۴
مراسم ترحیم	۲۵
شو شمبکی	۲۷
نام گذاری در منطقه الیگودرز	۲۸
نشانه های آوانگاری	۴۱
اصطلاحات و کنایات	۴۲
ضرب المثل های رایج	۵۸
گویش منطقه الیگودرز	۱۳۵
منابع	۳۹۲

کتابی که تحت عنوان فرهنگ نامه جامع منطقه الیگودرز پیش رو دارید تحقیقی پیرامون ابعاد مختلف زندگی و فرهنگ مردمی است که در واقع یکی از اصلی ترین حاملان فرهنگ اصیل ایرانی از قوم خنصری و استاد آریایی می باشند. سرزمین لر بختیاری دارای تاریخی شکوهمند از دلاوری و مقاومت می باشد که همواره در برابر دشمنان ایران مردانه جنگیده و در دفاع از آب و خاک تا پای جان ایستادگی نموده اند. این سرزمین که وارث تمدن های بزرگی مانند ایلام و هخامنشی است دارای مواهب خدایان، بیابانی مانند کوه های استوار و سر به فلک کشیده ی اشترانکوه و زرد کوه که سرچشمه ی مسافران و تفریح گران، زاینده رود و دز می باشند است اما متأسفانه همین کوه های سر به فلک کشیده باعث جدایی بین مناطق مختلف سرزمین بختیاری گردیده بطوری که بختیاری ها در چند استان مختلف زندگی می کنند. دوری و جدایی مناطق مختلف از هم باعث شده است که منطقه ای با این تنوع و جمعیت الیگودرز که مرکز بختیاری چهارلنگ نیز می باشد در کتاب های بختیاری کمتر به آن توجه شود. قرار بگیرد و در جاهایی نیز که نامبرده شده بصورت اشاراتی جزئی بوده است بنابر این با توجه به مطالب یاد شده لازم است نویسندگان این منطقه توجه بیشتری جهت معرفی فرهنگ، گویش و تاریخ و نام این مردم که بسیاری از زوایای آن هنوز ناشناخته مانده است بنمایند.

به هر صورت ما قومی هستیم با پیشینه ای کهن برآمده از تاریخ که برای دیار ایران و ایرانیان باعث افتخار و برای جهان و جهانیان گهواره تمدن، فرهنگ و هنر- گویش، زندگی و اعتقادات فرهنگی ما مجموعه ایست از رفتار، علاقه و کلام هایمان که ما را در بر داشته و نشان از هویتمان دارند، در این کتاب سعی شده تا حد امکان و بزاعتمان به زوایای مختلف زندگی و فرهنگ مردم منطقه الیگودرز مانند: گویش، آداب و رسوم، نام ها و شیوه نام گذاری، نام آوران و بزرگان و ... پرداخته شود. بیشتر حجم و مطالب این کتاب مربوط به مبحث گیش محلی می باشد زیرا این لهجه های مختلفی از زبان بختیاری وجود دارد که سزاوار است به تک تک آنها توجه کرد و وقت زیادی صرف مطالعه و شناخت آنها شده تا تمامی واژه ها و اصطلاحات لهجه های محلی را در این کتاب تا حد امکان به اکثریت لهجه ها توجه شده است اما به دلیل گستردگی گیش و اصناف و اصناف به تحقیقی بسیار گسترده تر از این نیاز دارند تا همه ی ابعاد گویش مردم این منطقه به دستمان آن تقدیم گردد. در تدوین واژه نامه این کتاب افراد بسیاری از جمله خویشاوندان و خانواده کمک فراوانی نموده که از همه ی آنان به خصوص پدر و مادر عزیزم کمال تشکر را دارم.

اردیبهشت ۱۳۹۲

احمد حاتمی اصفهان